

Забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти України: законодавчий аспект

Олена Козієвська,

Заступник керівника секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій

член Національної команди експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+

XIII Міжнародна конференція «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Цифровізація та забезпечення якості вищої освіти для забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти», 07 листопада 2024

Сучасні проблеми та тенденції розвитку вищої освіти, які знаходять своє відображення в законодавстві України

- ❖ Нові підходи до фінансування вищої освіти
- ❖ Підвищення престижності викладацької діяльності
- ❖ Посилення суб`єктності студента
- ❖ Підвищення довіри громадян, держави, бізнесу до результатів освітньої, наукової діяльності закладів вищої освіти
- ❖ Соціальний вимір у вищій освіти: адресність пільг при вступі до закладів вищої освіти
- ❖ Посилення ефективності управління системи вищої освіти
- ❖ Створення умов для безперервного навчання (освіта дорослих)
- ❖ Повоєнне відновлення
- ❖ Вступ до ЄС

2004 рік: ухвалені закони

- *Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу» (№ 3642-ІХ від 23 квітня 2024 року).*
- *Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» (реєстр. № 9600). Закон прийнято 06 червня 2024 року. Направлено на підпис Президенту України 18.06.2024 року.*
- *Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підсумкової атестації та вступної кампанії 2025 року» (ухвалений ВРУ 29 жовтня 2024 року)*

2004 рік: прийняті за основу законопроекти

- *Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам» (реєстр. № 10399). Прийнято за основу у першому читанні 20 березня 2024 року.*
- *Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо дебіюрократизації діяльності центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки» (реєстр. № 9601). Прийнято за основу у першому читанні 06 червня 2024 року.*
- *Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо розширення прав органів студентського самоврядування та забезпечення прав здобувачів вищої освіти» (реєстр. № 10279). Прийнято за основу у першому читанні 06 червня 2024 року.*
- *Проект Закону України «Про академічну доброчесність» (реєстр. № 10392). Прийнято за основу у першому читанні 06 червня 2024 року.*
- *Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти» (реєстр. № 11159). Прийнято за основу у першому читанні 06 червня 2024 року.*

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу (№ 3642-ІХ від 23 квітня 2024 року)

1. *Студенти можуть самостійно регулюватимуть строки навчання*

Бакалавр

Було

Навчання 4 роки
60 кредитів ЄКТС на рік

Стане

Навчання від 3 до 6 років
30-80 кредитів ЄКТС на рік

2. *Вибір спеціальності після першого чи другого курсу.* Міждисциплінарні освітні програми для бакалаврів. Після проходження 60-120 кредитів ЄКТС студенти зможуть вибрати спеціальність у галузі, на яку вони вступили.

3. *Мінімальний обсяг аудиторних занять*

Було

Не регулювалося

Стане

10 годин з 30 з викладачем для бакалаврів
8 годин з 30 з викладачем для магістрів

4. *Вибіркові курси*

Регульовані спеціальності
25% —————> 10%

Нерегульовані спеціальності
25% —————> 25-50%

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти»

Євроінтеграційний Закон: розроблено з метою виконання зобов'язань, передбачених статтею 431 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, які полягають у реформуванні та модернізації системи вищої освіти, сприянні зближенню у сфері вищої освіти в рамках Болонського процесу, підвищенні якості вищої освіти, розширенні можливостей закладів вищої освіти.

ДОЗВОЛИТЬ:

- 1) залучити на посади педагогічних працівників потужних фахівців-практиків;
- 2) уже існуючим викладачам прийняти рішення стосовно того, чи вони будуть поряд з викладанням займатися справжньою науковою діяльністю чи віддадуть перевагу застосуванню своїх знань на практиці без необхідності імітації наукової діяльності;
- 3) для науково-педагогічним працівників - можливість здійснювати наукову діяльність в обсязі не менше 30 % оплачуваного робочого часу і визначити максимально можливий обсяг їхнього навчального навантаження – до 30 % від загального обсягу робочого часу;
- 4) визначити максимальне навчальне навантаження педагогічних працівників в обсязі не більше 60 % їхнього робочого часу;
- 5) встановлення запобіжника: педагогічні працівники можуть реалізувати до 30% освітньої програми, а 70 % освітньої програми мають забезпечувати все ж таки науково-педагогічні працівники.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам» (реєстр. № 10399)

ДОЗВОЛИТЬ:

- ❖ Вдосконалити механізм формування та розподілу державного замовлення та підвищити ефективність використання державних коштів в частині фінансування державного замовлення.
- ❖ Підвищити спроможність оплачувати здобуття вищої освіти завдяки механізму співфінансування.

Результати впровадження грантів

- ❑ Очікувана кількість надання державних грантів здобувачам освіти 2024 року вступу складає **16103 осіб**.
- ❑ Призначено грантів **12704 здобувачам** (станом на 30.10.2024 р. згідно наказів МОН № 1413 та № 1548).
- ❑ Загальна кількість осіб, які відмовилися від бюджетного місця на користь грантів – **1877 осіб**.

Лідерами серед спеціальностей з отримання державних грантів є:

- 053 Психологія – 1776 грантів (24,7 % контрактників);
- 122 Комп'ютерні науки – 924 грантів (27,3 % контрактників);
- 081 Право – 919 грантів (18,5 % контрактників);
- 035 Філологія – 895 (15,4 % контрактників);
- 121 Інженерія програмного забезпечення – 821 (30,4 % контрактників);
- 022 Дизайн – 668 (25,6 % контрактників);
- 125 Кібербезпека та захист інформація – 526 (25,8 % контрактників);
- 191 Архітектура та містобудування – 479 (43 %);
- 073 Менеджмент – 425 (4,7 %);
- 221 Стоматологія – 424 (24,7 %).

Топ спеціальностей за обсягами державних грантів (для претендентів):

Спеціальність	Кількість грантів	Загальна сума, грн.	Середня вартість гранту, грн.
053 Психологія	1 800	29 505 460	16 392
081 Право	926	23 103 910	24 950
035 Філологія	910	22 157 980	24 349
122 Комп'ютерні науки	944	19 915 470	21 097
121 Інженерія програмного забезпечення	840	18 023 200	21 456
221 Стоматологія	426	13 845 000	32 500
191 Архітектура та містобудування	492	12 335 700	25 073
022 Дизайн	687	11 202 090	16 306
125 Кібербезпека та захист інформації	534	10 989 970	20 580
073 Менеджмент	431	10 733 860	24 905

**Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо дебіюрократизації центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки»
(реєстр. № 9600)**

ДОЗВОЛИТЬ:

- ❖ *передачу функцій ліцензування освітньої діяльності та державного нагляду (контролю) за дотриманням ліцензійних вимог від Міністерства освіти і науки України до Державної служби якості освіти України;*
- ❖ *право присвоювати науковим і науково-педагогічним працівникам вчених звань старшого дослідника, доцента та професора, а також позбавляти цих звань, належить закладам вищої освіти;*
- ❖ *цифровізацію процесів прийому на навчання іноземців та осіб без громадянства до закладів фахової передвищої, вищої освіти шляхом цифровізації цих процесів за допомогою Єдиної міжвідомчої інформаційної системи України.*

Проект Закону України «Про академічну доброчесність (реєстр. № 10392)

<https://www.facebook.com/watch/?v=1068204036635569>

❖ **ґрунтується на трьох складових:**

- **цінностях** (чесність, довіра, повага, справедливість, відповідальність, стійкість і рішучість);
- **принципах** (*пріоритет забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачів освіти методами навчання, виховання, стимулювання і заохочення; публічність інформації про правила академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності та відповідальності за них; нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушень академічної доброчесності; повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність права інтелектуальної власності; уникнення конфлікту інтересів*);
- **правилах академічної доброчесності;**

- ❖ **однакове розуміння змісту академічної доброчесності;**
- ❖ **не про те ЩО таке АД, а про те, ЯК її впроваджувати і забезпечувати в практику академічного життя;**
- ❖ **визначає також ЩО НЕ Є АД;**
- ❖ **виписані основні принципи реагування на порушення АД, які спрямовані на те, щоб жодна людина не була звинувачені у порушенні АД безпідставно, бездоказово і щоб визначена санкція була співмірною з порушенням;**
- ❖ **цілий розділ V присвячений «ОСНОВНИМ ПРОЦЕДУРАМ РЕАГУВАННЯ НА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ».**

Посади, для зайняття яких закони України вимагають мати вищу освіту

- ✓ Усі державні службовці всіх державних органів та їх територіальних підрозділів (закони України «Про державну службу», «Про Рахункову палату», «Про Кабінет Міністрів України» тощо);
- ✓ Судді (згідно з законами повинні мати вищу юридичну освіту);
- ✓ Адвокати (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»);
- ✓ Нотаріуси (Закон України «Про нотаріат»);
- ✓ Посада Директора Державного бюро розслідувань, його першого заступника і заступника (Закон України «Про державне бюро розслідувань»);
- ✓ Посада Голови Національного Агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів Закон України «Про Національне Агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»;
- ✓ Керівники і заступники керівника поліції, керівники та заступники керівника територіальних органів поліції (Закон України «Про Національну поліцію»);
- ✓ Посада директора Національного антикорупційного бюро України (Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України»);
- ✓ Прокурори та слідчі (Закон України «Про прокуратуру»)
- ✓ інші

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо розширення прав органів студентського самоврядування та забезпечення прав здобувачів вищої освіти (реєстр. № 10279)

Ключові ідеї:

- ❖ збільшення присутності студентів з числа органів студентського самоврядування у вченій раді ЗВО: при формуванні вчених рад і органів громадського самоврядування, а також при виборах керівників закладів вищої освіти включити аспірантів, ад'юнктів, асистентів-стажистів, лікарів (провізорів)-інтернів, лікарів-резидентів до квоти «інших працівників» закладу вищої освіти, а докторантів – до квоти науково-педагогічних та наукових працівників. При цьому пропонується збільшити квоти для представників студентів до 15 відсотків;
- ❖ максимальне залучення представників ОСС до усіх процесів, які відбуваються у ЗВО шляхом їх безпосередньої участі, зокрема в робочих і дорадчих органах ЗВО; право органів студентського самоврядування вносити пропозиції до освітніх програм;
- ❖ визначення структури ОСС, уніфікація Положення про СС (чіткий перелік питань, які воно має містити);
- ❖ поширення норм Закону в частині студентського самоврядування на приватні заклади вищої освіти;
- ❖ збільшення відсотку фінансування ОСС.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства серед здобувачів освіти (реєстр. № 10279)

Ключові ідеї:

- ❖ *закріплення права волонтерів на визнання набутих під час волонтерської діяльності компетентностей в порядку, передбаченому для визнання результатів неформальної та інформальної освіти;*
- ❖ *закріплення обов'язку керівника закладу освіти щодо сприяння розвитку волонтерства серед учасників освітнього процесу;*
- ❖ *уточнення права волонтера на зарахування часу волонтерської діяльності до часу практики незалежно від згоди закладу освіти;*
- ❖ *встановлення обов'язковості документального підтвердження волонтерської діяльності;*
- ❖ *визначення поняття мотиваційний лист.*

Дякую за увагу

Funded by
the European Union